

Исток Православни

ПРЕВАЗИЛАЖЕЊЕ СВЕТИХ ОТАЦА КАО ПУТ КА ЗБЛИЖАВАЊУ СА ЈЕРЕТИЦИМА

Георгије Караманис

Пошто су неки од наших, и то учитеља богословских факултета, епископа, чак и црквених великодостојника, почели да проповедају, прокламују и прижељкују својеврсно превазилажење (surpassement) Светих Отаца као нешто обавезујуће за наше време, у циљу беспрекорног зближавања са нашом инославном браћом, Римокатолицима и Протестантима (а не само с њима), вредно је видети одговор Православног прозелита (наравно, не кроз екуменистички дијалог – имају ли заиста да нам покажу пример макар иједног преобраћања у Православље у току протеклих деценија разговора са јеретицима? - него преко живог примера у лицу

преподобног о. Серафима Роуза) и то свештеника, једноме Протестанту.

Што се тиче превазилажења по себи, познато је да човек превазилази нешто што је већ застарело, што се мора мимоићи као сувишно, или оно што представља препреку ка одређеном циљу и као такво га морамо прекорачити, ако заиста желимо постићи наш циљ. Како не би долазило до самовољних превазилажења која доводе до мучних падова у јаме, попраћених болним сламањем нашег духовног костура, поставља се на самом почетку благоречно питање: предложено превазилажење Св. Отаца се захтева у циљу да их се отарасимо као безвредног и мукотрпног товара за наш постмодерни богословски пут, или да престану Св. Оци бити препрека у већ назначеном правцу зближавања са отуђеним нама по вери?

Ако, не дај Боже, важи једно од ова два, онда се за сваког Православца али и за целокупну Цркву, поставља питање: јесу ли погрешили они верници који се нису усудили на такво превазилажење него су благочестиво следили пример Св. Отаца? Наши преци у вери, таквих Отаца, да ли «добили обећања» (Јевр.11, 33) после смрти? Ко греша, ми који желимо да превазиђемо Св. Оце или наши преци који су немарно пропустили то превазилажење? Таква једна грешка, неће ли имати суштаствених последица и то од виталног значаја за наше спасењу у Христу?

Да ли пак превазићи или не Св. Оце је нешто индиферентно у односу на крајњи циљ спасења? Ако је на снази таква релативизација Св. Отаца, чему онда толико и такво инсистирање и настојање на оваквом релативном превазилажењу? С друге стране, можемо ли тако лако релативизовати личности па и вредности које су кроз православну самосвест током векова као и кроз светодуховно

искуство, назначене као мерила духовног напредовања и гарантовани путокази у нашем рату «не с крвљу и с тијелом него с поглаварима и властима и с управитељима таме овога свијета, с духовима пакости испод неба» (Еф. 6,12)?

Чинећи корак даље у нашој проблематици, постављамо још једно питање, првенствено себи самима: чак и кад се претпостави или докаже, да су предложено превазилажење морали извршити наши преци па се ми данас прихватамо посла да допунимо празнину коју смо од њих наследили, поставља се питање да ли крајњи циљ вреди једног превазилажења таквих размера и онтолошких последица. Просто речено, хоћемо ли при таквом превазилажењу Отаца својих обезбедити спасење наших возљубљених Римокатолика и Протестаната?

Пошто свако превазилажење подразумева само по себи диференцијацију субјекта од објекта тог процеса, јасно је да за неке људе, Св. Оци (тј. наши преци) јесу оно што је ометало друге да нам се приближе. Зашто би се инославни толико спотицали на Св. Оце? Зашто им толико сметају? С друге стране, како ми можемо превазићи Св. Оце и у исти мах сачувати наш православни идентитет? Нећемо ли постати нешто различито од овога што јесмо, ако наставимо са превазилажењем? На крају, ако нас оно што јесмо може сада спасавати, како нас може спасти оно друго у шта ћемо се преобличити? Да ли и само спасење које до сада чекамо није потпуно већ умањено, а морамо га и напустити ради преласка у неки други, еволуциони облик – «кооперативе са инославнима» - сотириолошке методике која је савршенија?

Из свега наведеног лако се може увидети како и сама мисао на евентуално превазилажење Св. Отаца проузрокује бескрајан низ питања која нас неминовно доводе до самонегирања и приморавају да расправљамо о значајном

питању нашег спасења. То значи да ћемо се ми зближити другима – можда и успемо и да се ујединимо – али ћемо заједно пропасти јер, уместо да они поново прихвате све што им недостаје (примивши га из наше духовне ризнице), ми склањамо све што су они давно избацили да би доспели у њихову данашњу ругобу. Бирамо дакле привремено уместо вечнога! Драга је истина али је далеко дражи Платон! Ту се потпуно слажу речи Господње: «какви ћу казати да су људи овога рода? И какви су?»(Лук. 7,31).

«И преко свега тога», превазилази човек нешто што стоји више од њега самог, нешто узвишеније. Да бисмо дакле превазишли Св. Оце, морамо у најмању руку стићи – и то свако понаособ, а не у смислу апстрактне социјалности – до нивоа њихове духовне зрелости. Јер оно што их је обезбеђивало од застраћења по питањима праве вере и истинског спасења није нипошто било академско образовање (иначе, такво образовање је послужило као гносеолошки подоснов скоро свима великим јеретицима у историји Православља), него првенствено чињеница аскетски потврђеног искуства Божје Благодати, као дара Свевишњег а нипошто као постицаја «расуђивања узалудних и злих помисли».

Између осталог, сами Св. Оци су они који позивају свакога од нас да их «превазиђе», наравно не у циљу да их укине или модификује по свом нахођењу, већ са жељом да постане (преко њиховог узора) савршенији од њих у Царству Небеском. Једино такво превазилажење може да буде прихватљиво унутар православног светоотачког Предања и од таквих примера славних превазилажења су препуна Житија Светих. У самом Старечнику на пр. налазимо на Старце који од Бога добијају откривење како је њихов ученик достигао кроз послушност већу славу пред Богом.

Ако есхатон представља онтолошки део нашег православног бића који улази у будућност, онда су Св. Оци део нашега бића који улази у прошлост као друга пупчана цев која нас органски повезује са животодавном материцом тј. са Св. Оцима. О томе пише веома лепо и јасно о. Алексије Јанг:

Мој драги пријатељу,

Поставио си ми добро питање: „Ко су ти Свети Оци, о којима ви Православни Хришћани стално говорите и зашто су вам они толико важни? Зар није довољно имати само Свето Писмо?“

Пре свега, морам ти рећи да Свети Оци нису важни само данас Православнима, већ су то били још од самог почетка: у току великог и славног раздобља Сабора Цркве (од четвртог до осмог века), одлуке ових Сабора почињале су овим значајним речима: „Пратећи Свете Оце...“

Мислим да ћеш увидети да су ови Свети Оци такође важни и теби, чак иако ниси Православан, јер свако ко воли Христа, природно воли оне који Га знају и који су Га лично познали, који су Га открили другима.

И тако, Свети Отац је пре свега, члан Цркве Православне и светитељ – тј. крштени верник, чувен по светости и великој врлини у своме животу, који је сада на небесима са Христом. Друго, Свети Отац је човек који учи Вери и који је тумач Светог Писма. Он сведочи и једно и друго, својим животом и писањем, будући просветљен благодаћу Духа Светога.

Такође, Свети Отац није само-постављен; он је изабран од Бога и откривен саборној свести целог Тела Христовог, као неко ко је истинито говорио о божанским стварима. Коначно,

његове речи морају да одражавају учење Светог Писма и Апостола; он не може учити другачије у односу на оно у шта се увек веровало и мислило у Цркви: он мора верно предати оно што је примио.

Из разлога што много људи сматра да је Црква Христова некако „изумрла“, или чак да је пала у одступништво у току првих векова, као што верују многи Протестанти (као да је тако нешто могуће, с обзиром на Христово обећање да ће бити са Својом Црквом „у све дане до свршетка века“ (Мат.28:20), желео бих да са тобом учиним кратак осврт на историју ране Цркве, која се види у Житијама и писањима Светих Отаца, од времена Апостола до 200. године после Христа, скоро кроз три генерације.

Можеш лако проверити да ово што ја пишем, није нешто што сам измислио; ова информација се може наћи у добро документованом облику у свакој већој библиотеци. Уствари, молим те да ме не држиш за реч по том питању. Истражи сам за себе; стави на себе напор и труд, да се информишеш око нечега, што се тиче самог твог спасења.

У својој Посланици Филибљанима, Свети Апостол Павле помиње „правог друга“ и „помагача“ под именом „Климент“ (Фил. 4:3). Можеш бити изненађен да и сама историја познаје овог човека; једно од његових писама су сачувани у облику рукописа у Британском Музеју! Он је познат као Свети Климент Римски. Он је мученички пострадао 97. или 98. године, убрзо након завршетка гоњења Домицијановог гоњења Цркве Христове. Његово писмо је величанствени сведок, по питању Апостолског Наследства у раној Цркви:

„Апостоли су примили Јеванђеље за нас, од Самог Господа Исуса Христа; Исус Христос је био послан од Бога. Тако значи да је и Христос од Бога, а Апостоли од Христа. Значи да су се

обе ствари десиле Вољом Божијом у одређеном поретку. Пошто су према томе добили одговорност... они су кренули са Радосном Вешћу... Онда, проповедајући свуда по земљи и граду, они су поставили своје прве плодове, када су их потврдили Духом, да буду епископи и ђакони за све оне који верују... Они су поставили ове људе и тако такође обезбедили и непрекидност, тако да када би се они упокојили, други постављени људи би наставили њихову свештеничку службу.“

С обзиром на потребу послушности наследницима Апостола, он говори: „Али ако неке особе буду непослушне речима, изговореним од Њега кроз нас, нека разумеју да ће уплести себе у не мали преступ и опасност.“

Други Древни Отац Цркве, ученик Светог Апостола Јована је Свети Игњатије, из Антиохије, пострадао мученички 109. године после Христа. Он је био дете које наш Господ узео у Своје руке у Матејевом Јеванђељу. Седам његових писама су преживела; у њима он саветује Хришћане из различитих градова. Он не говори не само епископима, већ и свештеницима и ђаконима и шта заједништво у Цркви значи:

„Јер као што су многи који су од Бога и Исуса Христа са епископима; и многи који ће се покајати и ући у јединство Цркве, они ће такође бити од Бога, тако да могу бити живи и након Исуса Христа... Будите опрезни према томе да се придржавате једне Евхаристије, јер постоји једно Тело Господа нашег Исуса Христа и једна Чаша јединства у Крви Његовој; постоји један олтар, и постоји један (помесни) епископ, заједно са свештенством и ђаконством.“

Коначно, поменућу и Светог Иринеја Лионског, који се упокојио 202. године после Христа. Он је био ученик Светог Поликарпа, који је опет био ученик Светог Апостола Јована. Овде можеш видети живу непрекидност Вере. При крају свог

живота, Свети Поликарп је био једини преживели из Доба Апостола, последњи човек који је лично познавао Апостоле. Из тог разлога, био је веома поштован и уважаван и „бројни ученици су се окупљали око њега, да чују са његових усана последњи живи ехо учења Апостола,“ као што учимо из његовог живота.

Три генерације раних Светих Отаца, које сам ти кратко приказао доводе нас до сванућа трећег века, са скоро покривених 170 година живота Цркве, од Вазнесења Христовог у 33 години после Његовог Рођења, до смрти Светог Иринеја у 202 години.

Можеш видети да је сваки од ових Отаца био врло свестан његове живе везе са Апостолима и Учењем које је примио од њих.

Моја је молитва да ти једног дана будеш просветљен Светлошћу Христовом и доспеш у пуније познање и разумевање ових ствари.

Са поштовањем, у Христу,

Отац Алексеј Јанг

Као се јасно може запазити у овом писму, о. Алексије се приближава неком Протестанту приказивањем узора Св. Отаца и показивања њиховог узвишеног положаја на своду православног богословља а нипошто њиховим превазилажењем. Он то чини, не у циљу равноправног сапостојања са инославним, него у нади и молитви да и тај човек нађе право спасење како су то спасење сачували Св. Оци.

Може неко утрошити литре мастила како би доказао и потврдио оно што је само по себи јасно, али довољна је сама крв коју су пролили Св. Оци при чврстом одупирању захтеву да они сами превазиђу Св. Оце који су живели и деловали пре њих. Ето у шта нас је данас уплео усвојени метод приближавања са јеретицима у Екумен(исти)ским Дијалозима. Уместо да код инославних и иноверних уродимо здраву кризу идентитета, како би они увидели своје мане, ми смо сами оболели од такве кризе само - идентификовања и у тој кризи накнадно «опажамо» недостатке и нејасноће у текстовима али и искуству (понашању) Св. Отаца. Свако ко – и од инославних – истински жели истину која ослобађа (Јов.8,32) и верује у интегралност такве истине, не усуђује се да тражи превазилажење такве истине. Превазићи истину да би се дошло - где?

http://egolpio.wordpress.com/2009/07/08/ypervasi_agion_pateron/